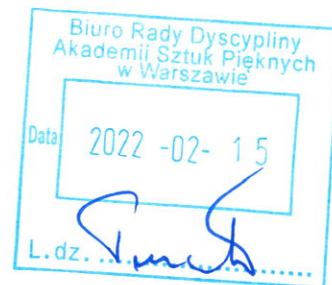

Prof. zw. Michał Kliś
ASP Katowice
5 lutego 2022

Recenzja pracy doktorskiej mgr. Jana Diehl-Michałowskiego
z Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

Projekt systemu komunikacji wizualnej
dla Biblioteki Narodowej w Warszawie. W kontekście architektury
i architektury wnętrz

Szanowny Panie Dziekanie!
Wysoka Rado!

Znaczącym dokumentem w tym przewodzie doktorskim staje się opinia promotora rozprawy doktorskiej mgr. Jana Diehl-Michałowskiego z Wydziału Architektury Wnętrz ASP w Warszawie – Włodzimierza Bazylego Krasulaka-Wiśniewskiego, kw. II st., prof. z Wydziału Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie „O przebiegu pracy dydaktycznej i artystycznej oraz rozprawie doktorskiej mgr. Jana Diehl-Michałowskiego w związku ze wszczęciem przez Radę Wydziału Architektury Wnętrz ASP w Warszawie przewodu doktorskiego w dziedzinie Sztuki Plastycznej w dyscyplinie Architektura Wnętrz.

Tytuł pracy doktorskiej: „Projekt systemu komunikacji wizualnej dla Biblioteki Narodowej w Warszawie. W kontekście architektury i architektury wnętrz”.

Procedurę przewodową rozpoczęto na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie 14 grudnia 2017 roku zgodnie z Ustawą o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003 roku z późniejszymi zmianami, na wniosek Rady Wydziału Architektury Wnętrz.

W dokumentach załączonych do przewodu, a szczególnie w tekście „Streszczenie rozprawy doktorskiej pod tytułem: Projekt systemu komunikacji wizualnej dla Biblioteki Narodowej w Warszawie. W kontekście architektury i architektury wnętrz”, doktorant konkluduje: „Punktem wyjścia do badań nad przestrzenią i komunikacją wizualną Biblioteki Narodowej była rozpoczęta w roku 2018 przez konsorcjum »Konior Studio« i SOKKA przebudowa Biblioteki Narodowej. W rozprawie doktorskiej zadaję sobie trzy fundamentalne pytania: Czy idealnie zaprojektowana przestrzeń architektoniczna nie potrzebuje systemu wayfindingu? Czy użytkownik może być lepszym projektantem od samego projektanta? Czy możliwe jest zaprojektowanie systemu informacji wizualnej, który będzie uniwersalny i dynamiczny?”.

W pierwszej części pracy teoretycznej (str. 200) „Analiza przestrzeni i użytkowników” (str. 05) znajdujemy zdefiniowane pytania ważne dla projektanta, m.in.:

„1.1 Użytkownik w centrum uwagi

1.1.1 Dla kogo jest biblioteka – zdefiniowanie grup użytkowników

1.1.2 Persony użytkowników

1.1.3 Analiza potrzeb i projektowanie doświadczenia”.

Na str. 26 doktorant prezentuje przyszłego „Użytkownika” czyli „Personę”. Zabieg ten oparty jest na modelu archetypu szwajcarskiego psychologa Carla Gustava Junga.

Umiejętność stawiania pytań to ważna cecha projektanta. Lektura „Oczekiwań wobec Biblioteki” odsłania metodę pracy nad modelowaniem potrzeb przyszłego użytkownika. W rozdziale „Persony użytkowników” „Użytkownik 1” (str. 27) stawia wymagania: „Chcę, by Biblioteka Narodowa była w końcu miejscem nowoczesnym, przyjaznym i wygodnym”. To cytata z tego rozdziału.

Doktorant podjął próbę definiowania przyszłych potrzeb czytelników o różnych zainteresowaniach. Równoległa do jego pracy nad projektem systemu identyfikacji wizualnej dla Biblioteki Narodowej w Warszawie jest szeroko zakrojona analiza takich obiektów w wielu znaczących ośrodkach, zarówno Polski, jak też Europy, a nawet świata. Są to biblioteki lokalne i narodowe, jak choćby Biblioteka Miejska w Malmö, Szwecja. Zwraca uwagę na szereg uwarunkowań, które precyzuje w formule pytań, takich jak „Kontekst historyczny i urbanistyczny”, „Spojrzenie z zewnątrz”, „Wnętrze biblioteki”. Szczególną uwagę zwraca na „System komunikacji wizualnej” oraz komentuje „Doświadczenie użytkowników”.

Kolejnymi obiektami są: Biblioteka Tianjin Binhai w Tiencin, prowincja Tiencin, Chiny (w atrium złożonym z wielkiej kuli zwanej „oko” w tym komentarzu zwraca uwagę na małą ilość zieleni w środku biblioteki – to dysonans w stosunku do chińskiej tradycji i kultury).

Doktorant przedstawia opis kolejnego obiektu: Biblioteki Narodowej im. François Mitteranda w Paryżu. W akapicie „Kontekst historyczny i urbanistyczny” ważny jest czas tworzenia biblioteki: to pierwsza połowa XVI w. „Do Paryża została przeniesiona w 1568 roku przez króla Karola IV Walezjusza”. W 1988 roku prezydent Mitterand podejmuje decyzję o zgromadzeniu 10 milionów egzemplarzy w nowym gmachu Biblioteki Narodowej (czyli całości ówczesnego księgozbioru), po dziesięciu latach zapowiedź ta w całości została zrealizowana. Dzieło francuskiego architekta Dominique’a Perraulta (laureata konkursu) usytuowane jest w trzynastej dzielnicy Paryża wzdłuż brzegu Sekwany. Widziany z lotu ptaka, jak komentuje to doktorant w opisie (str. 59): „Budynek jest spójną całością dominującą w całej okolicy”, usytuowaną wzdłuż brzegów Sekwany, „dzięki czterem wieżom symbolizującym otwarte książki ustawione na sztorc” (str. 59). (W tym opisie zaczynam kojarzyć układ książki, która otwiera pole poszukiwań wizji przyszłej koncepcji wizualnego znaku dla warszawskiej Biblioteki Narodowej.)

Omawiany obiekt architektoniczny paryskiej Biblioteki Narodowej ze względu na charakterystyczną bryłę stanowi jedną z najciekawszych realizacji budynków bibliotecznych w Europie. W tekście omawianego rozdziału od str. 59 do s. 65 doktorant dokonuje zgodnie z przyjętym programem „Analizy wybranych bibliotek z Polski, Europy i świata”. Gromadzi cały szereg istotnych uwag, pozwalających mu na budowanie oryginalnej wizji komunikacji wizualnej dla warszawskiej Biblioteki Narodowej.

W części tekstu (str. 62) „System komunikacji wizualnej” znajdujemy informacje o konkursie z roku 1994 na projekt identyfikacji wizualnej Francuskiej Biblioteki Narodowej. Doktorant kładzie akcent na zastosowane w tej identyfikacji wizualnej logo BnF autorstwa „duetu projektantów graficznych: Jean Widmer i Gerard Plenacoste”. Znak graficzny kojarzący się z otwartym nawiasem, a ten z otwartą książką „postawioną na sztorc”. Zastosowany w formie „wykuszu” po prawej stronie znaku, przywołuje dobre skojarzenia z sygnetem autorstwa Karola Śliwki dla Biblioteki Narodowej w Warszawie. Przyjaźniąc się ze

śp. Karolem, miałem ten przywilej prowadzić dyskurs na temat tej szczególnej profesji, jaką stanowi projektowanie graficzne, jego ukochana dyscyplina plastyczna. Cieszy mnie fakt, że twórczość Karola Śliwki jest obecna w naszej kulturze wizualnej.

Ten rodzaj wizualizacji księgozbioru, a szczególnie pojedynczego egzemplarza książki jako elementu architektonicznej struktury odnajduję w końcowej fazie opracowania pracy doktorskiej – IV części „Brandbook – Księga Znaków” w rozdziale 4.2. „System Informacji wizualnej” oraz 4.2.6. „Zastosowanie” od str. 121 do 131. Umiejętne wpisanie swoich doświadczeń poznawania i analizy w autonomiczną własną koncepcję „Systemu Komunikacji Wizualnej” uważam za szczególnie wyróżniający rys twórczości projektowej doktoranta. Ten rodzaj poszukiwań, porównań, odnajdywania właściwych tropów w wymagającej dyscyplinie komunikacji wizualnej bardzo dobrze rokuje dla przyszłych prac, buduje kompetencje autora.

W kontynuacji wędrówki po europejskich bibliotekach doktorant odnajduje kolejny fascynujący obiekt: Królewską Bibliotekę w Kopenhadze (Dania), zwaną dziś Czarnym Diamentem. Jej początki to czasy króla Fryderyka III Oldenburskiego. Stan obecny to obiekt z 1999 roku, który „stał się ikoną Kopenhagi” (str. 67, ilustracja 35). W części „Spojrzenie z zewnątrz” doktorant wspomina: „Przechadzając się nad kanałem w centrum Kopenhagi, nie sposób nie zauważyć czarnej dominującej bryły biblioteki. Fasada jest lekko pochylona pod kątem w stronę kanału, a jej niepowtarzalny kolor zawdzięczamy czarnemu granitowi sprowadzonemu z Zimbabwe”.

Doktorant prowadzi nas po kolejnych obiektach, tym razem („Przykłady nietypowych bibliotek”) m.in. Bibliotece Aleksandryjskiej w Aleksandrii w Egipcie (str. 72) oraz Bibliotece Kandinsky’ego w Centrum Pompidou w Paryżu (str. 77). Aleksandryjska w aspekcie „Systemu Komunikacji Wizualnej” jest przez doktoranta odczytywana negatywnie, zwraca uwagę na wrażenie chaosu i braku klarownej koncepcji informacji oraz „niechlujne wykonanie i zamontowanie”. Pozytywem staje się półkolista fasada dekorowana „typograficznymi żłobieniami nawiązującymi do różnych języków i kultur”. Biblioteka Kandinsky’ego (str. 76) jest projektowana dla wąskiego grona użytkowników, trudno dostępna. „Głównym celem Biblioteki jest kolekcjonowanie dziedzictwa należącego do Centrum Pompidou”. „Bezpośrednią inspiracją do powstania logo Centrum Pompidou była charakterystyczna fasada muzeum, a jednym z kluczowych elementów komunikacji całego Beaubourg – jak potocznie nazywane jest muzeum – jest typografia”. Adrian Frutiger i Hans-Jorg Hunziker projektują krój o nazwie „Beaubourg”/ CGP (1974, projekt zestawu piktogramów realizuje H.J. Hunziker).

Kolejny rozdział (str. 80) to początek pracy doktoranta nad „Analizą przestrzeni budynku Biblioteki Narodowej w Warszawie”.

Opis pracy nad doktoratem mgr Jan Diehl- Michałowski zamieścił w trzech tomach.

Pierwszy i drugi tom wyróżniają się czernią okładki z zakładkową obwolutą w oranżowej tonacji. Grzbiet obu tomów spaja szew koptyjski. Tekst złożony krojem Hanken Design Co.: HK Grotesk, druk Studio Kwadrat, introligatornia ABC Zakład Poligraficzny, nakład 5 egzemplarzy (Warszawa 2021).

Tom pierwszy

„Portfolio wraz z wymaganą dokumentacją” na 92 stronach doktorant zamieścił:
Życiorys str. 06

Publikacje i wykłady str. 08

Nagrody/wyróżnienia/stypendia str. 12

Udział w wystawach grupowych/indywidualnych str. 16

Działalność dydaktyczna i organizacyjna str. 24

Portfolio: wybrane projekty z okresu studiów zrealizowane w latach 2011–2017 str. 32

Portfolio: autorskie projekty zrealizowane w latach 2011–2021 str. 46

Aneksy dyplomowe/promotor pomocniczy str. 30

Współpraca z firmami & studiami graficznymi str. 82

Tom drugi (200 stron, tekst i ilustracje)

To „Projekt systemu komunikacji wizualnej dla Biblioteki Narodowej w Warszawie. W kontekście architektury i architektury wnętrz”.

Wstęp (str. 09) zawiera istotne treści pozwalające na precyzyjne zdefiniowanie głównego tematu pracy doktorskiej.

I część (str. od 17 do 99) to „Analiza przestrzeni i użytkowników”.

Str. od 99 do 131 to część II, gdzie doktorant zawarł rozważania związane z problematyką definiowania zagadnień przestrzeni. W tej części odczytujemy istotne składowe problemów projektowych, m.in. „Człowieka w relacji do przestrzeni” – znaczenie znaku, semiotyka, sposoby tworzenia komunikacji wizualnej oraz jego systemu, zagadnienie skali i czytelności.

W III części (str. od 131 do 173) zawarte są „Założenia formalne systemu komunikacji wizualnej”.

Na str. 10 czytamy: „Przede wszystkim zależało mi na ciekawej architekturze, która będzie sama w sobie inspiracją do projektu graficznego. Zależało mi również na przestrzeni, która znajduje się w moim rodzinnym mieście – Warszawie i pełni rolę użyteczności publicznej”. Dalej w akapicie „Szkice doświadczeń jako użytkownik” znajduję zapis: „Biblioteka Narodowa w Warszawie to dla mnie dość szczególne miejsce, bywałem w niej wielokrotnie z Tatą, gdy miałem kilka lat, wtedy trudno było mi wysiedzieć w miejscu dłużej chwilę”.

W „Podsumowaniu” odnajdujemy zapis dotyczący „Próby wyznaczenia potencjonalnego kierunku badań na przyszłość”. Doktorant konkluduje: „Po zakończonym procesie projektowym, w którym wyznaczyliśmy różne możliwe kierunki wdrożenia projektu, potrzebna jest faza testów”.

Zapisy związane z dynamicznym systemem informacji wizualnej i dalej problemy, którym doktorant poświęca szczególną uwagę, osobiście w tych przestrzeniach Bibliotek, znajdują się na str. od 174 do 187. Rozważa problemy:

„Biblioteka w kontekście zieleni”

„Biblioteka w kontekście miasta”.

Na stronach 180-187 precyzuje założenia do ankiety.

I etap to pytania dotyczące Biblioteki Narodowej jako twojego miejsca pracy (ankieta jest anonimowa, tylko na potrzeby pracy doktorskiej).

II etap dotyczy wnętrza budynku Biblioteki Narodowej, ankietowani pytani są m.in.: „Jak oceniasz oznakowanie i nawigację we wnętrzach budynku Biblioteki Narodowej?”.

III etap to pytania dotyczące istoty „Komunikacji wizualnej” w kontekście autorskiego zestawu piktogramów.

IV etap – to pytania „Statystyczne”.

Doktorant dokonał redakcji treści tych ankiet zarówno dla użytkowników, jak i pracowników Biblioteki Narodowej.

Ten dwustustronicowy wolumen, głównie zawierający teksty, ma rzetelnie przygotowane komentarze, takie jak: Bibliografia (str. 189-192), Źródła internetowe (str. 192-196) oraz „Podziękowania” (str. 199-200). Ten ostatni fragment pracy doktorskiej (str. 199) doceniam, szczególnie. To nie tylko kurtuazyjny gest doktoranta, ale szacunek dla tych, którzy wspierali jego dzieło.

Tom trzeci

Jest finalnym zapisem pracy doktorskiej mgr. Jana Diehl-Michałowskiego, 192-stronicowy album, formatu A3 w układzie horyzontalnym, wydrukowany na papierze

PERGRAPHICA Classic Rough 150 g m*

PERGRAPHICA infinite black 350 g/m*

IQ Color Orange 230 g/m*

spięty spiralą

w nakładzie 5 egzemplarzy.

Druk i intrologatornia: Studio Kwadrat.

Całość tej części pracy doktorskiej to „Projekt systemu komunikacji wizualnej dla Biblioteki Narodowej w Warszawie. W kontekście architektury i architektury wnętrza”.

Na obwolucie tej pozycji doktorant, zamieścił podtytuły istotne dla całości opracowania:

IV CZĘŚĆ: BRANDBOOK– KSIĘGA ZNAKU

4.1 Identyfikacja wizualna

4.1.1 Logotyp Biblioteki Narodowej w Warszawie

4.1.2 Logotyp „Polona”

4.1.2.3 Kolorystyka

4.2 SYSTEM INFORMACJI WIZUALNEJ

4.2.1 Piktogramy

4.2.2 Piktogramy zakazu

4.2.3 Znaki kierunkowe (strzałki)

4.2.4 Znaki typograficzne i typografia

4.2.5 Konstrukcja komunikatów

4.2.6 Zastosowanie

4.3 SYSTEM INFORMACJI WIZUALNEJ

4.3.1 Typografia: krój pisma „Effekt”

4.3.2 Elementy identyfikacji, druki akcydensowe i druki towarzyszące

4.3.3 Zastosowanie

Ten obszerny wizualnie wolumen ukazuje warsztat i sposób pracy projektanta w kontekście szczególnego zadania, jakim jest moment użycia i stosowania zarówno logo, logotypu, jak i wpisania w tę nowo kreowaną przestrzeń użytkową, jaką jest obiekt Biblioteki Narodowej, wszystkich składowych tej komunikacji wizualnej.

Całość opracowania oparta jest na budowaniu klarownego przekazu osadzonego na spójnym śladzie plastycznym. Tu warto odnotować życzliwą uwagę promotora prof. Bazylego Krasulaka związaną z troską o czytelność autorskiego fontu „Effekt”.

Mam ten przywilej, że wyszedłem z katowickiej ASP, a szczególnie pracowni literniczej, prowadzonej przez prof. Zbigniewa Pieczykolana. Ten nieodżałowanej pamięci profesor realizował z grupą studentów rok w rok cały cykl krojów literniczych, będących wynikiem poszukiwań zarówno atrakcyjności formy litery, jak i całej struktury tekstu. W realizacji fontu „Effekt” odnajduję podobnego ducha. Jestem przekonany, że ten font zaistnieje w przestrzeni druków związanych z adresatem, jakim jest Biblioteka Narodowa w Warszawie.

Rozległa działalność twórcza doktoranta, precyzyjnie udokumentowana w poszczególnych tomach dorobku autorskiego, daje gwarancję, że (tym procedowaniem nad doktoratem)

powiększamy grono pedagogów warszawskiej ASP o twórcę o wyraźnie sprecyzowanym kręgosłupie artystycznym i projektowym.

W finalnej konkluzji mojej recenzji trzeba odnotować ważne fakty z biografii mgr. Jana Diehl-Michałowskiego. Z urodzenia warszawiak, z wykształcenia absolwent warszawskiego Wydziału Sztuki Mediów, licencjat zrealizował pod kierunkiem prof. Piotra Jaworowskiego (2010–2013), dwa lata później (2015–2017) obronił pracę magisterską na Wydziale Wzornictwa pod kierunkiem prof. ASP Artura Frankowskiego. Dyplom i cały przebieg studiów został nagrodzony – wyróżnieniem dziekańskim.

Nieomal równolegle studiuje w Wyższej Szkole Sztuk Dekoracyjnych w Strasburgu (2012/13) i na paryskiej Sorbonie (Sorbonne Nouvelle – Paris III) Master 1 – Mediacje kultury (2013/14).

2017 rok to początek pracy jako wykładowcy na kierunku Wzornictwo i Architektura Wnętrz w Wyższej Szkole Ekologii i Zarządzania w Warszawie. W 2019 roku kontynuacja na Studiach Podyplomowych Wydziału Architektury Wnętrz warszawskiej ASP. Wykłada m.in. w Chinach: Zhengzhou University of Aeronautics na Wydziale School of Art And Design (2019 i 2021), w Niemczech: Peter Behrens School of Arts – Hochschule Dusseldorf (2020), w Erywanii w Armenii: Yerevan State University of Architecture and Construction (2019) i Dijon we Francji: Ecole National Supérieur d'Art (2018).

Od 2011 roku prowadzi własne studio graficzne, od 2019 roku pod nazwą DEAL DESIGN-STUDIO, wyspecjalizowane w projektowaniu graficznym, branding, projektowaniu interfejsów digitalowych oraz projektowaniu krojów pisma.

W latach 2013/14 był stypendystą Rządu Francuskiego. W 2016 laureatem międzynarodowego konkursu plakatu studenckiego „Refugees in Europe”, a także dwukrotnie stypendium artystycznego Stowarzyszenia Autorów ZAiKS (2017 i 2019). Otrzymał wyróżnienie w kategorii Wayfinding Polish Graphic Design Awards za rok 2020, a projekt identyfikacji wystawy „Refugees Welcome 2021” został wyróżniony przez portal Fonts in Use.

Konkluzja końcowa

Praca doktorska mgr. Jana Diehl-Michałowskiego spełnia kryteria wymagane Ustawą z dnia 14 marca 2003 roku (z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 września 2011 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodach doktorskich, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora.

Całość dorobku twórczego – wysokiej klasy realizacji z zakresu Projektowania Systemów Komunikacji Wizualnej, wydawnictw, plakatów, logotypów – oraz wysoka ocena pracy pedagogicznej, której wyrazicielem jest opinia promotora prof. Bazylego Krasulaka: „Wysoki poziom artystyczny prezentowanych prac, wynikający ze świadomego użycia plastycznych środków wyrazu i technik realizacji” dowodzą, że „kandydat jest utalentowanym projektantem i samodzielnym twórcą, potrafiącym także efektywnie pracować w zespole”.

Wnikliwa ocena talentów twórczych i pedagogicznych, jakiej dokonał znakomity fachowiec z zakresu komunikacji wizualnej, promotor tego doktoratu prof. Bazyl Krasulak w swojej opinii, z którą się w pełni zgadzam, pozwala mi na pełne poparcie starań o przyznanie mgr. Janowi Diehl-Michałowskiemu stopnia naukowego doktora sztuki.

Ten szczególny zakres prac nad doktoratem o tak rozległym zakresie ośmiela mnie, by prosić Wysoką Radę Wydziału Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie o przyjęcie i wyróżnienie tej Rozprawy Doktorskiej Pana mgr. Jana Diehl-Michałowskiego.

Przyznaję, że w tym trudnym czasie szalejącej pandemii zrealizowanie tego dzieła nie było zadaniem łatwym. Wyrażam mój szacunek dla wszystkich Państwa, po obu stronach tej Rozprawy.

Z poważaniem

Michał Kliś

Po dokonaniu powyższych zapisów, powracam do zapisów i notatek, które mam nadzieję uwypuklą dobitnie dzieło doktoratu mgr. Jana Diehl-Michałowskiego.

Portfolio doktoranta zawiera precyzyjny kalendarz wydarzeń, zarówno publikacji, jak i wykładów.

Str. 09 rok 2019 – „Polska Szkoła Plakatu – kiedy/dlaczego/jak” w Ecole Nationale Supérieure d’Art de Dijon. Wykład miał miejsce w otwartej przestrzeni amfiteatru uczelni. Temat wykładu dla mnie osobiście ważny i bliski z racji moich obowiązków przewodniczącego Biennale Plakatu Polskiego w Katowicach.

Dalej czytamy wykład „Typografia polskiego plakatu”.

Rok 2019 uzyskanie stypendium artystycznego ZAiKS za serię grafik typograficznych realizowanych techniką sitodruku noszącą tytuł „Typografia od A do Alef”. Ilustracje na stronach 21/22/23. Zwraca moją uwagę wykorzystanie monotypii jako warsztatu graficznego dającego duże możliwości kreowania unikatowej odbitki. Sitodrukowy nakład nadał tej realizacji wymiar dzieła graficznego, powielanego.

Rok 2013 to czas realizacji pracy licencjackiej, zatytułowanej „Interaktywna aplikacja o typografii na iPada” wykonanej pod kierunkiem prof. Piotra Jaworowskiego na Wydziale Sztuki Mediów warszawskiej ASP.

2015 rok to realizacja serii plakatów przez zespół studentów na Wydziale Wzornictwa w Pracowni Projektowania dla Mediów Elektronicznych, pod kierunkiem prof. Artura Frankowskiego. Zrealizowali cykl pt. „Gość w Dom, Bóg w Dom” w technice serigrafii w formacie B1 (prorocza seria).

Kolejny dobry rok 2017, realizacja dyplomu magisterskiego „Audyt designu i identyfikacja wizualna dla teatru TrzyRzeczce w Warszawie” na Wydziale Wzornictwa w Pracowni Projektowania Graficznego pod kierunkiem prof. Artura Frankowskiego (sitodruk form. B1). Prace te cechuje mocny akcent typografii, która buduje wielość obrazów i ich kompilacje płaszczyzn, rastrowych zadruków, jest w tej formule druku akcydensowego bardzo ważnym argumentem jakości plastycznej, sprecyzowanej budowy swoistej narracji form (str. 42, 43, 44).

Od str. 46 następuje Portfolio; komercyjne projekty zrealizowane w latach 2011–2021 (pełny rejestr na 47 str.).

Na 63 str. plakat zrealizowany cyfrowej technologii „Warszawa Kontrastów”, projekt autorski (B1) na wystawę plakatów i fotografii „Respect WWA”. Wyróżnia się uporządkowaną strukturą siatek, iluzyjnych półtonalnych płaszczyzn, wprowadzających klimat mocnych kontrastów światła i mroku.

Moją uwagę zwraca projekt identyfikacji wizualnej Śródmiejskiego Cyklu Koncertów Organowych 2019 (druk cyfrowy i offsetowy, format B1). To odważnie przeprowadzona narracja zamysłu nad wizualizacją polifonicznego dźwięku, fugi organowej. Jest nowym spojrzeniem na wizualną prezentację sakralnej muzyki organowej (str. 69).

Na kolejnych stronach (74, 75) prezentowana jest praca konkursowa w zespole: Jan Diehl-Michałowski, Tomasz Wróbel na Exlibris Księgozbioru Czesława Miłosza (organizator konkursu: Biblioteka Narodowa w Warszawie). Nowa jakość w widzeniu tej małej formy graficznej. To dyskretny ślad w wielu odstępach księgozbioru dedykowany nobliście.

Wart zauważenia jest projekt identyfikacji M SKLEPU internetowego, sklepu Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie (projekt zespołowy; str.78). To nowe odczytanie nowych nośników informacji uwolnionych od tradycyjnych sposobów wizualizacji (ważny projekt).

Projekt systemu informacji i wizualnej Biblioteki tworzony jest wieloskładnikowo.

Pierwszy etap to logotyp Biblioteki Narodowej, obejmuje warianty zarówno achromatyczny i monochromatyczny, pozytyw, negatyw, pole ochronne, jak i wersje dopuszczalne (10 str.). Wyrazista forma, z mocno osadzonej struktury monumentu, nieomal budowli z jego dwuwymiarowości, zostaje przekształcony w trójwymiarowy nośnik informacji, zainstalowany w wolnych przestrzeniach Biblioteki (str. 122/131). Szara bryła „BNn” wprowadza w rozległe pola wewnętrznego Atrium z żywą roślinnością w tle, nową wartość, jaką stają się owe „rzeźby” przyjmujące na bocznych i frontowych ścianach płaszczyzn stałe oraz zmienne informacje. Ten rodzaj aktywnej formy informacji ma swoje uwarunkowania. Ten urealniony przestrzennie logotyp pozwala przyjmować formę mobilnego ekranu do ekspozycji tak stałych, jak i zmiennych treści związanych z naturą tej formy komunikowania wydarzeń.

Na stronach tomu trzeciego (str. 135 i 147) prezentowany jest:

4.3 System Identyfikacji Wizualnej w aspekcie typografii

4.3.1 Typografia: krój pisma „Effekt”, doktorant tworzy własny krój pisma „Effekt” w kilku odmianach: Ultra Bold Condensed, Medium Condensed. Oraz dziełowy krój „TT Norms” zaprojektowany przez wytwórnię typograficzną „Type Type”, w odmianach Thin – Heavy Italic. Krój pisma „Effekt” najlepiej się sprawdza w tej realizacji projektu w odmianie Ultra Bold Condensed.

Na stronach od 149 do 169 doktorant zaprezentował „Zestaw elementów identyfikacji, druków akcydensowych i druków towarzyszących”. Zwraca moją uwagę wykorzystanie rzutu planu gmachu głównego Biblioteki, jako siatki budującej strukturę pojawiających się istotnych wydarzeń kulturalnych, w postaci wydruków (format B2).

Obszerny przegląd użytkowania projektowanych rozwiązań znajdujemy na stronach 150 i 151 – flaga z logo BN, 152-157 – system siatek i ich wypełnienie: przykłady „Czesław Miłosz”, imieniny Jana Kochanowskiego. Obraz i tekst wpisane są w wyznaczone pola tej struktury, sprzyja to rozwiązaniu zapamiętywaniu tych rozległych przestrzeni obiektu. Od strony 158 do 169 następuje prezentacja druków akcydensowych, są to m.in.: ulotki, papier firmowy A4, A5, rewers biblioteczny, zaproszenia w formacie DL, wizytówki, karta wstępu, zakładki do książek. Wszystkie obiekty tej papierowej rodziny charakteryzuje rygorystyczne użycie logo, kroju pisma, koloru.

Strony od 171 do 192 to zastosowanie. Doktorant pod koniec całości prezentacji swojego opracowania, Systemu Identyfikacji Wizualnej, na str. 180 przedstawia obraz płóciennej torby z tekstem złożonym z zastosowaniem własnego kroju fontu „Effekt” z ważnym przesłaniem: „Wiedza to Labirynt”.

Ten obszerny materiał poznawczy odzwierciedla pasję i wolę walki o kompetentne projektowanie. Warto przytoczyć fragment tekstu (ze str. 175) „Problemy projektowe”: „Odebranie kompetencji projektantowi i przekazanie ich użytkownikowi nie ma sensu. Natomiast procesy, w których użytkownik ma wpływ na efekt finalny, wydają się godne uwagi”.

Ta sentencja potwierdzona została pracami doktoranta nad sporządzeniem, ankiet, wywiadów, licznymi wizytami w podobnych obiektach na świecie.

Całość dokumentacji związanej z procedurą przewodową została bardzo starannie przygotowana. Doceniam i dziękuję.